
Notitie Beeldende kunst

Beekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Inhoud

3	0.	Samenvatting	15	6.	Het toekomstige beleid
3	a.	Nieuwe Brabantse Kunst Stichting	15	6.1	Advies Raad WOC
3	b.	Subsidies voor projecten, manifestaties en publicaties	15	6.2	Onze beleidsaanpak
3	c.	Bijdragen aan gemeenten	15	6.2.1	Taakverdeling rijk - provincie - gemeenten
3	d.	Individuele subsidies	16	6.2.2	Bestuurlijke organisatie
4	e.	Kunstuitleen		6.2.3	Eigen kunstenaars versus kunstenaars van elders
4	f.	Subsidies voor musea	16	6.2.4	Varmgeving en bouwkunst
4	g.	Aankaap- en opdrachsubsidies	16	6.2.5	Nieuwe Brabantse Kunst Stichting
			16	6.2.6	Projecten, manifestaties en publicaties
5	1.	Inleiding	17	6.2.7	Gemeenten
			17	6.2.8	Individuele subsidies
			17	6.2.9	Kunstuitleen
6	2.	Terreinafbakening	18	6.2.10	Musea
			18	6.2.11	Aankopen en opdrachten
			19	6.2.12	Percentage-regeling
7	3.	Het bestaande beleid		7.	Slot
7	3.1	Daelstellingen en beleidsinstrumenten			
7	3.2	Budgetten	20	8.	Besluit
7	3.3	Praktische uitwerking			
7	3.3.1	Nieuwe Brabantse Kunst Stichting			
7	3.3.2	Projecten, manifestaties en publicaties	21		
8	3.3.3	Gemeenten			
8	3.3.4	Individuele subsidies			
8	3.3.5	Kunstuitleen			
8	3.3.6	Musea			
9	3.3.7	Aankopen en opdrachten			
10	4.	Ontwikkelingen in het rijksbeleid			
10	4.1	Taakverdeling rijk - provincies - gemeenten			
10	4.2	Praktische uitwerking			
10	4.3	Convenant IPO - VNG			
12	5.	Terugblik			
12	5.1	PON-onderzoek			
12	5.2	Terugblik per beleidsinstrument			
12	5.2.1	Nieuwe Brabantse Kunst Stichting			
12	5.2.2	Projecten, manifestaties en publicaties			
13	5.2.3	Gemeenten			
13	5.2.4	Individuele subsidies			
13	5.2.5	Kunstuitlenen			
14	5.2.6	Musea			
14	5.2.7	Aankopen- en opdrachten			

---

0. Samenvatting

In deze notitie behandelen wij het beeldende-kunstbeleid van de provincie. Naast een beschrijving en een evaluatie, bevat de notitie een schets van onze beleidsvoornemens voor de komende jaren.

De provincie voert haar beeldende-kunstbeleid deels met eigen geld en deels met bijdragen van het rijk. Met eigen geld houdt de provincie de Nieuwe Brabantse Kunst Stichting in stand en verleent zij subsidies voor projecten, manifestaties en publicaties.

De rijksbijdragen worden besteed aan: grote gemeenten, individuele subsidies, kunstuitlenen, musea en aankoop- en opdrachtsubsidies.

In het rijksbeleid hebben zich veranderingen voorgedaan. Het rijk zet het verlenen van bijdragen aan de provincies voort, maar met ingang van 1993 zullen deze niet langer in de vorm van éénjarige, maar in de vorm van telkens vierjarige toezeggingen worden ontvangen. Hiervoor moeten de provincies bij het rijk een beleidsplan indienen. De provincies zijn gehouden het verlenen van bijdragen aan grote gemeenten voor hun beeldende-kunstbeleid als een vast onderdeel in dat beleidsplan op te nemen en zij mogen de rijksbijdrage niet besteden aan beroepskostenvergoedingen. De veranderingen gaan gepaard met een verlaging van de rijksbudgetten voor manifestaties.

Op verzoek van het rijk hebben het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) samen in een convenant een voorstel geformuleerd voor het verlenen van bijdragen door provincies aan gemeenten.

a. Nieuwe Brabantse Kunst Stichting

Wij achten het wenselijk een provinciale dienstverlenende instelling op het terrein van de beeldende kunst te behouden. De gewijzigde situatie op beeldende-kunstterreinen maakt een grondige herbezinning op de taken van de NBKS gewenst. Wij wijzen de Beleidsnota 1992-1986 van de NBKS af als leidraad voor subsidiëring. De NBKS dient naar ons oordeel haar taken in de toekomst te beperken tot bemiddeling en voorlichting. Het organiseren van tentoonstellingen, in aanvulling op het bestaande aanbod is een taak, die de NBKS in de toekomst niet langer hoeft te vervullen.

Wij hebben de NBKS verzocht ons, met inachtneming van deze standpunten, een ondernemingsplan voor 1993 en 1994 ter beoordeling

voor te leggen, aan de hand waarvan wij over het te voeren beleid nader zullen beslissen.

b. Subsidies voor projecten, manifestaties en publicaties

Het gewijzigde rijksbeleid ten aanzien van manifestaties leidt tot extra druk op de subsidiebudgetten van de provincies en gemeenten (vooral de grote gemeenten). Wij stellen voor om ten laste van de rijksbijdragen voor 1993 t/m 1996 jaarlijks het budget voor het verdeelprogramma met f 100.000,- te verhogen en - conform het IPO-VNG-convenant - méér geld uit te trekken voor het verlenen van bijdragen aan grote gemeenten.

c. Bijdragen aan gemeenten

Wij stellen voor het IPO-VNG-convenant over te nemen. Het houdt in dat ten laste van de rijksbijdragen voor 1993 t/m 1996, naast Breda, Eindhoven, 's-Hertogenbosch en Tilburg, ook Helmond van de provincie een bijdrage voor zijn beeldende-kunstbeleid zal ontvangen. Hiermee is voor 1993 t/m 1996 jaarlijks f 990.000,- gemoeid.

Dit is f 105.000,- méér dan het huidige budget voor het verlenen van bijdragen aan gemeenten. Wij zijn voornemens met deze vijf gemeenten voor de jaren 1993 t/m 1996 een convenant te sluiten, met afspraken over gezamenlijke beleidsintenties, onderlinge verdeling van taken en de verdeelsleutel voor dat jaarlijkse budget.

d. Individuele subsidies

Wij hechten groot belang aan het voortbestaan van individuele subsidies. Wij stellen voor ten laste van de rijksbijdragen voor 1993 t/m 1996 hiervoor jaarlijks f 500.000,- uit te trekken ten behoeve van het Noordbrabants Fonds voor Beeldende Kunstenaars.

Het komt overeen met het huidige budget. Wij zullen het fondsbestuur verzoeken om een beleidsnotitie, om nadere afspraken te maken over het te voeren beleid ten aanzien van individuele subsidies en de afbakening ten opzichte van andere fondsen en subsidieregelingen.

e. Kunstuitleen

Wij zijn van plan het huidige beleid voort te zetten. Het wil zeggen dat de aandacht beperkt blijft tot zeven concentratie-uitlenen, corresponderend met de zeven gemeentelijke samenwerkingsgebieden, en tot het verlenen van subsidies voor aankoop en/of huur van kunst.

Wij stellen voor ten laste van de rijksbijdragen voor 1993 t/m 1996 hiervoor jaarlijks f 1.000.000,- uit te trekken. Dit komt overeen met het huidige budget. In de verdeelsleutel willen wij een wijziging aanbrenge(n). Wij willen deze geleidelijk omzetten in een sleutel, waarbij de omvang van het subsidie uiteindelijk geheel wordt bepaald door inwoneraantal van het gemeentelijke samenwerkingsgebied.

sies en aanbevelingen van het PON en de Raad WOC goeddeels overgenomen.

Het advies van de Raad WOC om samen met de vijf grootste gemeenten een "Brabants Overleg Beeldende Kunst" op te zetten, te belasten met de beleidsvoorbereiding en -voering voor alle beeldende-kunstabudgetten van de provincie en deze vijf gemeenten samen, hebben wij niet overgenomen.

f. Subsidies voor musea

Wij achten het wenselijk het huidige beleid te herzien. Wij willen de subsidies voor kunst aankopen door musea ingaande 1993 tot een geringer aantal musea beperken. Wij stellen voor ten laste van de rijksbijdragen voor 1993 t/m 1996 voor aankoop van (hedendaagse) beeldende kunst door musea jaarlijks f 300.000,- uit te trekken, te verdelen over het Van Abbemuseum en het Noordbrabants Museum, elk f 70.000,-, het Nederlands Textielmuseum, het Museum voor Religieuze Kunst en het Museum Jan Cunencentrum, elk f 40.000,-, alsmede Museum Het Kruithuis en Museum Het Markiezenhof, elk f 20.000,-.

g. Aankoop- en opdrachsubsidies

Wij zijn van plan een aantal effectverhogende maatregelen te treffen: o.a. subsidies in advies- en bemiddelingskosten (om opdrachtgevers te stimuleren méér de hulp van deskundigen in te roepen), subsidies voor meervoudige opdrachten (om te stimuleren dat méérdere kunstenaars de kans krijgen een schetsontwerp maken) en zelf uitlokken van opdrachten voor vormgeving en bouwkunst. Voor het overige blijft het bestaande beleid gehandhaafd. Wij stellen voor ten laste van de rijksbijdragen voor 1993 t/m 1996 jaarlijks f 350.000,- voor aankoop- en opdrachsubsidies uit te trekken. Dit komt overeen met het huidige budget.

N.B. In het bestedingspatroon voor de rijksbijdragen voor 1993 t/m 1996 gaan wij uit van handhaving van die bijdrage op het huidige niveau, zijnde f 3.385.921,- (1992). Bij eventuele verhoging of verlaging van het niveau, zijn wij van plan de verschillende subsidie-ramingen naar rato daaraan aan te passen, gehoord de Commissie voor cultuur en onderwijs.

Ter voorbereiding van deze notitie heeft het Provinciaal Opbouworgaan Noord-Brabant een evaluerend onderzoek verricht en bracht de provinciale Raad voor Welzijn, Onderwijs en Cultuur ons een advies uit. Wij hebben de conclu-

---

1. Inleiding

Deze natitie is een vervalg ap de in 1987 uitgebrachte Natitie Pravinclaal Beleid Beeldende Kunst 1988-1991. Anders dan in die natitie, waarin het accent lag ap de besteding van de rijksbijdragen vaar beeldende kunst, behandeljen wij in deze natitie het te vaeren beeldende-kunstbeleid in valle breedte, dat wil zeggen: het beleid met eigen geld, samen met het beleid ter besteding van het geld dat de pravinclie voor haar beeldende-kunstbeleid antvangt van het rijk.

Ter voorbereiding van deze natitie verzachten wij het Pravinclaal Opbauworgaan Naard-Brabant am een evaluatie van de besteding van de tat dusver antvangen rijksbijdragen. De Verenigling van Musea in Brabant heeft ap ans verzaek de besteding van het subsidiebudget vaar musea geëvalueerd. Vaorts heeft de Raad vaar Welzijn, Onderwijs en Cultuur ans een advies ten behaeve van deze natitie uitgebracht.

---

2. Terreinafbakening

In deze notitie gaan wij uit van de bestaande terreinafbakening.

Wij rekenen tot het terrein van het beeldende-kunstbeleid: de maatregelen en subsidies, die primair zijn gericht op de productie en/of spreiding van beeldende kunst in onze provincie.

Maatregelen en subsidies die primair zijn gericht op het behoud van beeldende kunst (als cultureel erfgoed) rekenen wij niet tot het terrein van het beeldende-kunstbeleid, maar tot dat van het museumbeleid.

Het heeft als gevolg dat wij in deze notitie niet behandelen het beleid ten aanzien van het Noordbrabants Museum, de Vereniging van Musea in Brabant en de Subsidieregeling Aankoop en Restauratie Museumcollecties. Waar het beeldende-kunstbeleid raakvlakken heeft met het museumbeleid, zullen wij daaraan in deze notitie overigens wel aandacht schenken.

3. Het bestaande beleid

3.1 Doelstellingen en beleidsinstrumenten

Het beleid in de sector beeldende kunst is gebaseerd op de Natitie Provinciaal Beleid Beeldende Kunst 1988 - 1991 (PS nr. 97/87) en op de Nata Kunst in Cultuur (PS nr. 28/89), waarin wij beeldende kunst behandelden als een onderdeel van het meer algemene beleid ten aanzien van kunst en cultuur. In deze stukken formuleerden wij de doelstellingen van het provinciale beeldende-kunstbeleid als volgt: "Het stimuleren van de productie en ontwikkeling van beeldende kunst en het meer toegankelijk en beschikbaar maken daarvan voor een breder publiek".

Deze doelstellingen krijgen gestalte door middel van:

- a. het in stand houden van een provinciale steunfunctie-instelling i.c. de Nieuwe Brabantse Kunst Stichting (NBKS);
- b. het verlenen van subsidies voor manifestaties, projecten en publicaties, via halfjaarlijkse subsidieverdeelprogramma's;
- c. het verlenen van bijdragen aan de gemeenten Breda, Eindhoven, 's-Hertogenbosch en Tilburg, ter ondersteuning van hun beeldende-kunstbeleid;
- d. het verlenen van individuele subsidies aan beeldende kunstenaars, via de Stichting Noordbrabants Fonds voor Beeldende Kunstenaars;
- e. het verlenen van subsidies aan kunstuitlenen voor aankoop en/af huur van kunstwerken voor hun collecties;
- f. het verlenen van subsidies aan musea voor aankoop van kunstwerken voor hun collecties;
- g. het verlenen van aankoop- en opdrachtsubsidies aan gemeenten, instellingen en bedrijven voor toepassing van beeldende kunst in openbare ruimten.

3.2 Budgetten

De provincie bekastigt haar beeldende-kunstbeleid deels met eigen geld en deels met doeluitkeringen van het rijk, de zogenaamde Rijksbijdragen voor provinciale bevordering van beeldende kunst.

Het bestedingspatraan (1992) ziet er als volgt uit:

a.	Met eigen geld:		
	Nieuwe Brabantse Kunst Stichting	f	721.097,--
	Manifestaties, projecten, publicaties (circa)	f	175.000,--
	Subtotaal	f	896.097,--
b.	Met de rijksbijdrage:		
	Gemeenten	f	885.000,--
	Naardbrabants Fonds	f	500.000,--
	Kunstuitlenen	f	1.000.000,--
	Musea	f	500.000,--
	Aankopen/Opdrachten	f	350.000,--
	Uitvaerings/advieskosten	f	150.921,--
	Subtotaal	f	3.385.921,--
	Totaal	f	4.282.018,--

3.3 Praktische uitwerking

3.3.1 Nieuwe Brabantse Kunst Stichting

De NBKS ontvangt sinds 1983 jaarlijks een exploitatiesubsidie voor het vervullen van de volgende taken: het organiseren van tentoonstellingen, het adviseren en bemiddelen bij aankopen en opdrachten, het geven van informatie en vaarlichting en het verzamelen van informatie en documentatie. Het subsidiebeleid ten aanzien van de NBKS is gebaseerd op een door haar in 1986 uitgebrachte meerjarige beleidsnota.

3.3.2 Projecten, manifestaties en publicaties

De subsidieverlening voor projecten, manifestaties en publicaties verlaapt (sinds medio 1986) via de halfjaarlijkse verdeelprogramma's voor de sectoren beeldende kunst, musea, fotoagra-

nie, letteren, cultuur- en geschiedbeoefening en Brabants cultuureigen. De behandeling van subsidieaanvragen geschiedt op basis van een door Provinciale Staten vastgestelde procedureverordening en van daar ons vastgestelde subsidierichtlijnen. Alvarens te beslissen leggen wij de verschillende aanvragen om advies voor aan een commissie, samengesteld uit externe deskundigen.

3.3.3 Gemeenten

Sinds 1987 verleent de provincie aan de gemeenten Breda, Eindhoven, 's-Hertagenbosch en Tilburg jaarlijks een bijdrage, ter ondersteuning van hun beeldende-kunstbeleid. Het zijn centra met een regionale uitstraling, waar veel beeldende kunstenaars wonen en waar veel voorzieningen op het terrein van de beeldende kunst bestaan.

Deze bijdragen bestaan uit een lump sum van f 125.000,-, oongevuld met een bedrag dat is gerelateerd aan het aantal inwoners van de betrokken gemeente. De voorwaarden, die wij aan deze bijdragen verbinden komen overeen met die waaraan de provincie ten opzichte van het rijk is gebonden, namelijk dat het geld is bestemd voor productiebevorderende en marktverruimende maatregelen in het belang van in Nederland wonende beeldende kunstenaars. Wij hebben eraan toegevoegd dat de bijdrage bij voorkeur is bestemd voor voorzieningen voor in Noord-Brabant wonende kunstenaars.

3.3.4 Individuele subsidies

Eveneens sinds 1987 trekt de provincie jaarlijks een budget uit voor het verlenen van individuele subsidies aan beeldende kunstenaars.

De zorg voor het verlenen van deze subsidies hebben wij in handen gegeven van de Stichting Noordbrabants Fonds voor Beeldende Kunstenaars in Oirschot. Wij benoemen de voorzitter en de leden van het fondsbestuur. Jaarlijks stellen wij kunstenoersorganisaties in de gelegenheid kandidaten voor het lidmootschap voor te drogen.

Het Noordbrabants Fonds ontvangt een zgn. mandaatsubsidie, onder dezelfde voorwaarden als die waaraan de provincie ten opzichte van het rijk is gebonden, met anderszinds doorheen toegevoegd dat het subsidie is bestemd voor het ondersteunen van activiteiten van - bij voorkeur in Noord-Brabant wonende - beeldende kunstenoers. Wij hebben de middelen waarbinnen het Noordbrabants Fonds kan opereren overigens zo ruim mogelijk gehouden, om het fonds in staat te stellen flexibel te kunnen inspelen op de meest dringende behoeften onder kunstenoers.

Het Noordbrabants Fonds verleent incidentele subsidies in kosten van bijvoorbeeld verbetering

van ateliers, de aanschaf van apparatuur en gereedschappen, de voorbereiding van af deelname aan exposities, de productie van een basisdocumentatie. Het keert deze subsidies uit aan kunstenaars voor individuele activiteiten en het ondersteunt, eveneens op incidentele basis, ook activiteiten (kunstenoersinitiatieven), voor meerdere kunstenaars direct voort hebben en direct bij zijn betrokken.

3.3.5 Kunstuitleen

Sinds 1984 verleent de provincie subsidies aan kunstuitlenen voor aankoop en/af huur van kunstwerken voor hun collecties. Tot en met 1986 bleef dit beperkt tot de grote uitlenen in Breda, Eindhoven, 's-Hertagenbosch en Tilburg. In 1987 gingen wij, naast de subsidiëring van deze vier, van start met het verlenen van stimuleringssubsidies aan een zevental kleinere uitlenen.

In de Notitie Provinciaal Beleid Beeldende Kunst 1988-1991 kondigden wij aan tot een nieuwe opzet te willen komen. Na een evaluatie-onderzoek, uitgevaard door het Provinciaal Opbouworgaan Noord-Brabant, is die nieuwe opzet in 1990 tot stand gekomen.

Het huidige beleid beperkt zich tot ondersteuning van een netwerk van regionaal opererende concentratie-uitlenen (met eventueel dependances), geënt op de zeven gemeentelijke samenwerkingsgebieden in onze provincie. De provincie verleent subsidie voor de collecties van deze uitlenen en de gemeenten dragen zorg voor de exploitatie: de vestigingsgemeente voor de exploitatie van de concentratie-uitleen en de gemeenten met een dependance voor de exploitatie van de daar gevestigde dependance.

Wij verdelen de subsidies deels (75%) naar rata van het aantal uitgeleende werken van de betrokken uitleen en deels (25%) naar rata van het aantal inwoners van het betrokken samenwerkingsgebied.

In overeenstemming met de voorwaarden waaraan de provincie ten opzichte van het rijk is gebonden zijn deze subsidies bestemd voor aankoop van werk van in Nederland wonende kunstenaars. Aan deze subsidies is niet als restrictie verbonden dat het geld bij voorkeur voor in Noord-Brabant wonende kunstenaars is bestemd.

3.3.6 Musea

Sinds 1984 verleent de provincie voorts subsidies aan musea voor aankoop van werk van in Nederland wonende kunstenaars (eveneens zonder de restrictie dat het geld bij voorkeur voor in Noord-Brabant wonende kunstenaars is bestemd). Tot en met 1986 bleef dit beperkt tot het Noordbrabants Museum in 's-Hertagen-

basch en het Stedelijk Van Abbemuseum in Eindhoven. In 1987 vond uitbreiding plaats naar overige musea, die binnen hun verzamel- en presentatiebeleid aan hedendaagse beeldende kunst aandacht schenken: in totaal 14 musea.

Wij verdelen de subsidies deels (60%) in de vorm van lump sums (gerelateerd aan de mate waarin het betrokken museum zich op beeldende kunst toelegt) en deels (40%) in de vorm van aanvullende bedragen (gerelateerd aan het bedrag van hun aankopen in het voorafgaande jaar, exclusief de daarin toegekende provinciale subsidies). De sleutel is erop gericht de eigen financiële inspanning van een museum extra te hanteren. De musea, die deze subsidies ontvangen, zijn uitgesloten van de mogelijkheid om voor hetzelfde doel (dat wil zeggen: aankoop van werk van in Nederland wonende kunstenaars) tevens nog een provinciaal subsidie te ontvangen op grond van de Subsidieregeling Aankoop en/of Restauratie Museumcollecties. Op hun overige (kunst)aankopen blijft deze laatste regeling uiteraard normaal van toepassing.

3.3.7 Aankopen en opdrachten

Sinds 1984 besteedt de provincie jaarlijks een deel van de rijksbijdrage aan het verlenen van aankoop- en opdrachsubsidies aan gemeenten, instellingen en bedrijven voor beeldende kunst in openbare ruimten. De gemeenten Breda, Eindhoven, 's-Hertogenbosch en Tilburg en instellingen en bedrijven uit die gemeenten, zijn sinds 1987 uitgesloten van deze subsidiemogelijkheid, omdat die gemeenten sinds dat jaar afzonderlijk een bijdrage voor hun beeldende-kunstbeleid van de provincie ontvangen.

De subsidies zijn bestemd voor aanschaf van werk van in Nederland wonende kunstenaars, met als restrictie dat het werk bestemd moet zijn voor een openbaar toegankelijke ruimte. De subsidies bedragen maximaal 50% van de betrokken kosten en per aanvraag maximaal f 30.000,-. De aanvragen leggen wij om advies voor aan een door ons ingestelde commissie, samengesteld uit externe deskundigen, die tot taak heeft de kwaliteit van de betrokken kunstwerken te beoordelen en op basis daarvan, rekening houdend met het budget, ons te adviseren over prioriteiten.

---

4. Ontwikkelingen in het rijksbeleid

4.1 Taakverdeling rijk - provincies - gemeenten

De Beleidsbrief Beeldende Kunstbeleid van de Minister van WVC van augustus 1990 heeft een aantal veranderingen in het rijksbeleid met zich meegebracht. De brief handelt vooral over de taakverdeling tussen rijk, provincies en gemeenten en bevat als centrale gedachtengang dat bij een duidelijker taakverdeling het beschikbare geld voor beeldende-kunstbeleid doelmatiger wordt besteed.

Beknapt samengevat bevat de brief de volgende uitspraken:

- a. De Minister erkent dat het stimuleren van aankopen en opdrachten een geschikt beleidsinstrument is voor alle drie de overheidsniveaus. De Minister acht het naast elkaar bestaan van eigen regelingen op dit terrein aanvaardbaar.
- b. De Minister rekent het taekennen van beroepskostenvergoedingen tot de taken van het rijk en niet tot die van provincies en gemeenten. Onder beroepskostenvergoedingen verstaat de Minister: subsidies in de totale productiekosten van een kunstenaar of voor de aanschaf van goederen, zonder dat de bestemming van het subsidie nader is omschreven. De budgetten voor beroepskostenvergoedingen, overgebracht bij de Stichting Fonds voor Beeldende kunsten, Vormgeving en Bouwkunst in Amsterdam zijn tot dusver niet verruimd.
- c. De Minister is voornemens de budgetten voor manifestaties ingaande 1992 te verlagen en nog slechts die manifestaties te subsidiëren, waarbij duidelijk sprake is van een landelijk of internationaal publieksbereik. De subsidiëring van overige manifestaties rekent de Minister tot de verantwoordelijkheid van provincies en gemeenten.

4.2 Praktische uitwerking

De beleidsbrief brengt met zich mee dat de provincies en de gemeenten Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht de komende jaren kunnen blijven rekenen op gedecentraliseerd geld voor beeldende kunst. Het budget bedraagt in totaal f 35 mln. per jaar. Hiervan is f 15 mln. bestemd voor de gemeenten Amster-

dam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht en f 20 mln. voor de provincies (f 1,57 per inwoner).

De Minister dringt er bij de provincies op aan een deel van het geld te bestemmen voor bijdragen aan (middelgrote) gemeenten ter ondersteuning van hun beeldende-kunstbeleid. Voorts wijst de Minister erop dat het gedecentraliseerde rijksgeld ook bestemd is voor vormgeving en verzoekt deze de provincies nadrukkelijk om in hun beleid geen protectionistische drempels op te werpen voor kunstenaars die niet in de eigen provincie wonen.

De provincies ontvangen voor 1992 nog een keer een éénjarige toezegging van de rijksbijdrage. Daarna stapt het rijk over op de zogenoemde kunstenplansystematiek en zullen de provincies om de vier jaar een méérjarige toezegging ontvangen, op basis van een daartoe in te dienen 4-jarig beleidsplan, te beginnen met een beleidsplan voor de periode 1993 t/m 1996.

De nieuwe werkwijze maakt mogelijk dat de Minister de diverse provinciale plannen kan taetsen aan het rijksbeleid en kan taezien op onderlinge samenhang. Voor de provincies brengt werken met vierjarige plannen met zich mee dat zij bij de besteding van de rijksbijdragen betere planningsmogelijkheden krijgen, dat zij met dat geld eveneens méérjarige toezeggingen kunnen doen en dat zij bij de besteding méér vrijheid van handelen zullen hebben, zolang zij uitvoeren wat zij in hun beleidplan hebben belafd.

4.3 Convenant IPO - VNG

Op verzoek van de Minister hebben het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten samen een voorstel ontwikkeld, neergelegd in een convenant, voor de bijdrageverlening door provincies aan (middelgrote) gemeenten.

Het IPO en de VNG stellen de provincies voor om gedurende de planperiode 1993 - 1996 aan gemeenten met tenminste 65.000 inwoners jaarlijks een bijdrage toe te kennen, bestaande uit een vast bedrag van f 1,- per inwoner en een variabel aanvullend bedrag, waarvan de omvang wordt bepaald in overleg met elk van die gemeenten, met inachtneming van het aantal daar wonende kunstenaars, de daar aanwezige infrastructuur en het aantal activitei-

ten op het terrein van de beeldende kunst in die gemeente. Het IPO en de VNG stellen de provincies voor om voor deze aanvullingen een budget uit te trekken van ten minste: f 0,57 x het gezamenlijke inwoneraantal van die gemeenten.

Overname van het IPO/VNG-convenant houdt voor Noord-Brabant in dat het aantal gemeenten, dat thans jaarlijks een bijdrage ontvangt, met één wordt uitgebreid. Met ingang van 1993 zal dan naast Breda, Eindhoven, 's-Hertogenbosch en Tilburg, ook Helmond in aanmerking komen voor een bijdrage. Het houdt tevens in dat de lump sum binnen de bijdrage, die nu voor elk van de vier gemeenten gelijk is (f 125.000,-), zal veranderen in een lump sum, die per gemeente afhangt van het aantal inwoners.

---

5. Terugblik

5.1 PON-onderzoek

Het Provinciaal Opbouworgaan Noord-Brabant (PON) komt in zijn evaluatie-rapport over de besteding van de rijksbijdragen tot de volgende algemene conclusies:

- a. de tot stond gebrachte regelingen dragen over het algemeen op zeer positieve wijze bij aan de realisering van de doelstelling van de provincie; op onderdelen is bijstelling nodig;
- b. er is voor de provincie weinig ruimte om met het rijksbijdroge-geld flexibel om te gaan, om specifieke manifestaties of projecten te kunnen financieren.

Wij kunnen ons in algemene zin met deze conclusies verenigen. Op de overige conclusies uit het onderzoek zullen wij hierna nader ingaan.

5.2 Terugblik per beleidsinstrument

5.2.1 Nieuwe Brabantse Kunst Stichting

Onze beleidsafspraken met de NBKS zijn gebaseerd op de door haar eind 1986 uitgebrachte meerjarige beleidsnota. Sindsdien is in de provincie de situatie op het terrein van de beeldende kunst sterk veranderd, zoals: de gewijzigde positie waarin kunstenaars verkeren sinds het wegvallen van de Beeldende Kunstenaars Regeling, de toegenomen publieke belangstelling voor beeldende kunst, de opkomst van kunstenaarsinitiatieven en -werkplaatsen, de ontwikkeling van het goleriewezen en het groeiende aantal particuliere odfvles- en bemiddelingsbureaus op het terrein van de beeldende kunst. Bij elkaar zijn het ontwikkelingen die een grondige herbezinning op de taken van de NBKS zeer wenselijk maken.

De NBKS heeft ons in oktober 1991 een nieuwe beleidsnota uitgebracht. Wij hebben die nota om advies gezonden aan de Raad voor Welzijn, Onderwijs en Cultuur, met het verzoek in dat advies tevens in te gaan op het tot dusver gevoerde beleid van de NBKS. In dat advies concludeerde de Raad WOC dat het beleid van de NBKS de afgelopen jaren niet doeltreffend is geweest: de NBKS legt een te zwaar accent op organisatie van tentoonstellingen en besteedt onvoldoende aandacht aan haar

bemiddelingsfunctie (het adviseren bij aankopen en opdrachten) en haar documentatiefunctie (het opzetten van een documentatie en voorzien in de behoeften aan informatie). Wij hebben deze conclusies onderschreven.

5.2.2 Projecten, manifestaties en publicaties

De subsidieaanvragen voor projecten, manifestaties en publicaties op het terrein van de beeldende kunst behandelen wij in een verdeelprogramma, waarin deze worden afgewogen tegen subsidie-aanvragen op de beleidsterreinen: musea, fotografie, letteren, cultuur- en geschiedbeoefening en Brabants cultuureigen. Ofschoon het werken met verdeelprogramma's een goede manier is om aanvragen in onderlinge samenhang te beoordelen, moeten wij toch erkennen dat behandeling van een zo bont geheel van aanvragen in één programma vaak als nogal problematisch wordt ervaren. Omdat wij met de budgetten voor deze programma's slechts op beperkte schaal hulp kunnen verlenen, zien wij ons genoodzaakt de criteria voor subsidieverlening zeer hoog te stellen. Vrij vaak zien wij ons geconfronteerd met aanvragen voor activiteiten, die van zodanig belang zijn voor het culturele klimaat in de provincie, dat wij moeilijk kunnen verlangen dat alléén de betrokken gemeente als subsidiënt opkomt voor die activiteit.

Op de budgetten wordt door een brede groep van aanvragers een beroep gedaan, vooral door musea, gemeentelijke centra voor beeldende kunst en particuliere organisaties. De werkingssfeer van het verdeelprogramma en die van het Noordbrabants Fonds voor Beeldende Kunstenaars sluiten elkaar niet geheel uit, aangezien het Noordbrabants Fonds in voorkomende gevallen steun verleent aan stichtingen en verenigingen waarin kunstenaars met elkaar samenwerken (kunstenaarsinitiatieven), terwijl diezelfde stichtingen of verenigingen ook een beroep op het verdeelprogramma kunnen doen.

5.2.3 Gemeenten

Het PON-ropport bevat de volgende conclusies:

- a. de voorwaarden, die de provincie heeft verbonden aan de besteding van de bijdragen, staan aan de vier gemeenten een grote vrijheid van besteding toe, waardoor zij hun gemeentelijke autonomie ten volle kunnen waarmaken; de voorwaarde dat de bijdrage bij voorkeur is bestemd voor voorzieningen voor in Noord-Brabant wonende kunstenaars wekt de suggestie dat kwaliteit andersgeschikt is aan protectionistische belangen;
- b. de bestedingen verschillen bij de vier gemeenten aanzienlijk; de bijdrage wordt door alle vier gedeeltelijk gebruikt om kunstenaarsinitiatieven te ondersteunen; de handelwijze loopt uiteen: Breda en Eindhoven hebben de bijdrage tot dusver mede bestemd voor kunstenaars uit de regio, terwijl 's-Hertogenbosch en Tilburg deze alleen voor kunstenaars uit de eigen gemeente hebben aangewend;
- c. de regelingen van het rijk, de provincie en de vier gemeenten overlappen elkaar ten dele, met name wat betreft individuele subsidies; voor kunstenaars werken de regelingen in de praktijk in zeker apzicht aanvullend ten apzichte van elkaar.

Wij kunnen ons in algemene zin hierin vinden. Wij hebben de vier gemeenten bewust ruime autonome bestedingsvrijheid gegeven. Het heeft geleid tot deels gelijke en deels verschillende bestedingspatronen, gebaseerd op de prioriteiten die elke gemeente voor zichzelf in de gegeven situatie het belangrijkste vindt.

Deze bestedingsvrijheid heeft ook een keerzijde. Door het antbreken van afspraken ontstaat immers ruimte, waardoor er overlappingsen en leemten kunnen ontstaan binnen het geheel van regelingen.

5.2.4 Individuele subsidies

Het PON concludeert:

- a. het Noordbrabants Fonds voor Beeldende Kunstenaars vervult een belangrijke ondersteunende rol in het belang van het voortbestaan van een breed scala van beeldende kunstenaars in de provincie; het draagt op een positieve manier bij aan de spreiding van middelen;
- b. WVC en het londelijk opererend Fonds voor Beeldende kunsten, Varmgeving en Bouwkunst leggen andere accenten (gericht op topkunst en vernieuwing) dan de provincie Noord-Brabant en het Noordbrabants Fonds (gericht op een levend provinciaal kunstklimaat bestaande uit vooruitstrevende beeldende kunstenaars, maar ook uit traditionele).

Wij kunnen ons ook met deze conclusies verenigen.

Als beleidsinstrument, waarmee de provincie de kwaliteit en de diversiteit op het terrein van de beeldende-kunstproductie beaagt te bevesten, werkt het Noordbrabants Fonds effectief. Het heeft de afgelopen jaren veel kunstenaars hulp geboden, veelal in situaties, waarin andere fondsen of subsidieregelingen voor kunstenaars, die hulp reglementair niet kunnen of budgettoir niet konden bieden.

5.2.5 Kunstuitlenen

Het PON heeft in 1988 een evaluatieonderzoek verricht naar de subsidies voor kunstuitlenen. Het PON concludeerde destijds dat het aanbeveling verdient te streven naar één centraal georganiseerde uitleen in onze provincie. De reacties hierop wezen uit dat dat geen optie is die op voldoende steun kan rekenen.

Wij hebben thans voor zes samenwerkingsgebieden een concentratie-uitleen aangewezen. In het samenwerkingsgebied Brobant-Noord-oost subsidieerden wij tot en met 1991 drie kleinere uitlenen: de kunstuitleen van Streekschouwborg Cuijk en uitleenpunten in Oss en Uden van de Stichting Kunstenaar en Konsument. Wij stelden beide organisaties in de gelegenheid vóór 1 januari 1992 gezamenlijk een concentratieuitleen tot stand te brengen. Zij zijn niet tot overeenstemming kunnen komen. Omdat de Stichting Kunstenaar en Konsument niet valdaet oan de voorwaarden voor het lidmaatschap van de Federatie Kunstuitleen, gezien (o.a.) haar stelsel van huurvergoedingen en haar werkwijze bij de selectie van kunstwerken, en ook verder niet naar dat lidmaatschap streeft, besloten wij om in dit samenwerkingsgebied ingaande 1992 uitsluitend de kunstuitleen van Streekschouwborg Cuijk te subsidiëren. Deze uitleen bestrijkt niet het gehele samenwerkingsgebied; de omvang van het subsidie hebben wij daarom niet afgestemd op het inwoner-aantal van het totale samenwerkingsgebied, maar op dat van het (deelgebied) Lond van Cuijk.

In het samenwerkingsgebied Breda hebben wij de gemeentelijke Artotheek Breda aangewezen als concentratie-uitleen. Wij besloten de beide (kleinere) uitlenen in dat gebied, Galerie Micra in Oosterhout en Kunstuitleen De Nabeleer in Etten-Leur, nog maximaal twee jaar (t/m 1991) afzonderlijk te subsidiëren, om deze de gelegenheid te bieden zich in te stellen op de nieuwe situatie en, als zij dat wensen, samenwerking te zoeken met de concentratie-uitleen in Breda.

Sommige uitlenen hebben moeite met de subsidieverdeelsleutel, vanwege het gewicht dat het aantal uitgeleende werken (75%) in de schaal legt ten opzichte van het aantal inwoners van het betrokken samenwerkingsgebied (25%). Bij een gelijkblijvend subsidiebudget brengt de snelle groei van sommige uitlenen namelijk met zich mee, dat andere uitlenen - meestal onverwacht - worden geconfronteerd met minder subsidie dan in het jaar daarvoor,

ondanks dat ook bij hen het aantal uitgeleende werken toenam.

Wij concluderen dat de provincie, door haar aandacht te richten op een duidelijk afgebakend netwerk van zeven concentratie-uitlenen, thans een goede aanzet voor de subsidiëring van kunstuitlenen heeft bereikt. De subsidies worden benut als middel om op dit terrein meer samenhang en coördinatie tot stand te brengen. De subsidieverdeelsleutel zal nader moeten worden bezien.

5.2.6 Musea

De Vereniging van Musea in Brabant concludeert in haar evaluatie-rapport beknopt samengevat het volgende:

- a. aan de doelstellingen wordt door de huidige regeling grotendeels voldaan en de musea zijn over het algemeen niet ontevreden over de gang van zaken; er is geen aanleiding de regeling (op enkele aspecten na) fundamenteel te wijzigen;
- b. het is wenselijk de huidige verdeling van lumpsums te herzien, beter af te stemmen op de mate waarin de musea een verzamelbeleid op het terrein van de hedendaagse kunst voeren en op de aard en de inhoud van dat verzamelbeleid.

Het PON vraegt in zijn evaluatie-rapport hieraan toe:

- a. de regeling draagt bij tot spreiding, maar het is geen krachtige maatregel in de zin dat daarmee "witte vlekken" opgeheven kunnen worden;
- b. er is alle reden om eens grondig te kijken naar de kwaliteit van het verzamelbeleid van de musea die van deze regeling profiteren;

Wij concluderen dat de huidige regeling niet in alle opzichten voldoet. Het extra honoreren van eigen financiële inspanning is een werkwijze die aanspreekt binnen de kring van musea, zij het niet bij alle musea. Het huidige patroon van lumpsums blijkt geen getrouwe afspiegeling te zijn van de aandacht die de verschillende musea binnen hun aankoopbeleid aan hedendaagse Nederlandse kunst besteden. Bovendien heerst er kennelijk twijfel over de kwaliteit van het verzamelbeleid van sommige thans gesubsidieerde musea.

5.2.7 Aankopen- en opdrachten

Het PON concludeert:

- a. de aankoop- en opdrachtsubsidies dragen op een positieve manier bij aan de spreiding van beeldende kunst;

- b. problemen over wat nu nog wel hedendaagse beeldende kunst is en wat niet, kunnen wellicht voorkomen worden als de NBKS meer/eerder betrokken zou worden bij de aanvragen.

Wij sluiten ons aan bij deze conclusies. Als beleidsinstrument, gericht op productie en spreiding, werken deze subsidies doeltreffend. In de praktijk stuiten wij inderdaad soms op problemen. Het is ons gebleken dat de bekendheid met deze subsidiemogelijkheid nog steeds vrij gering is.

Vaorts veroorzaakt onbekendheid met de kwaliteitseisen te vaak teleurstelling onder subsidieaanvragers. In situaties waarin de subsidieaanvrager te werk gaat op advies van een eigen adviescommissie van deskundigen of gebruik maakt van hulp van de NBKS, blijkt afwijzing van het subsidieopdrand van aanvaldaende kwaliteit soms erg pijnlijk over te komen bij betrekkenen.

---

6. Het toekomstige beleid

6.1 Advies Raad WOC

De Raad WOC heeft ons een advies uitgebracht, dat vooral handelt over de bestuurlijke organisatie van het te voeren beeldende-kunstbeleid. De raad baseert zijn aanbevelingen, beknopt samengevat, op de volgende doelstellingen:

- bundeling en afstemming van krachten;
  - het voorkomen van teveel verschillende "laketen";
  - het voorkomen van dubbelures;
  - het ontwikkelen van een beleid voor het niet-stedelijke gebied.
- Hierna gaan wij nader in op de verschillende aanbevelingen.

6.2.2 Bestuurlijke organisatie

Wij erkennen dat de kwaliteit en de diversiteit van het aanbod van beeldende kunst in onze provincie in belangrijke mate wordt bepaald door wat grote gemeenten met hun beleid daaraan bijdragen. Nadrukkelijk wensen wij niet uit het oog te verliezen wat kleinere gemeenten in dit verband te bieden hebben of kunnen bieden.

Daarom achten wij het belangrijk dat de provincie haar zorg voor aanbod en spreiding goed afstemt op wat grote gemeenten met hun voorzieningen op beeldende-kunstterrein voor kleinere gemeenten in hun omgeving betekenen of kunnen betekenen, maar achten wij het niet minder belangrijk om las van de inbreng van grote gemeenten valdoende beleidsruimte te behouden voor ondersteuning van wat zich in kleinere gemeenten vaardoet aan waardevolle initiatieven.

6.2 Onze beleidsvoornemens

6.2.1 Taakverdeling rijk - provincie - gemeenten

Het beeldende-kunstbeleid zal de komende jaren geënt blijven op de complementaire taakverdeling zoals wij die in onze Nota Kunst in Cultuur (PS nr. 28/89) voor alle deelreinen van kunst en cultuur hebben geschetst. Dit wil zeggen dat:

- het rijk verantwoordelijk is voor aanbod dat een landelijke schaal en reikwijdte heeft en voor de spreiding daarvan;
- de provincie verantwoordelijk is voor aanbod dat een provinciale schaal en reikwijdte heeft en voor de spreiding daarvan;
- de gemeente verantwoordelijk is voor aanbod dat een gemeentelijke schaal en reikwijdte heeft en voor accommodatiebeleid.

Wij menen dat de provincie bij het vervullen van haar taken zich dient te richten op bevordering van kwaliteit en diversiteit en op bevordering van spreiding en coördinatie. Met de Raad WOC zijn wij van opvatting dat bevordering van kwaliteit (in de zin van "versterking van het veelbelovende") en bevordering van coördinatie (in de zin van "bundeling van krachten") uiterst belangrijke opgaven zijn voor het beeldende-kunstbeleid voor de komende jaren.

De Raad WOC adviseert ons te gaan tot het instellen van een "Brabants Overleg Beeldende Kunst": een vorm van permanent overleg, waarin de provincie en de gemeenten Breda, Eindhoven, Helmond, 's-Hertogenbosch en Tilburg op basis van een convenant gezamenlijk hun beeldende-kunstbeleid voorbereiden en uitvoeren.

Dat wil zeggen: samen voorstellen maken voor de besteding van het totale budget (rijks- en autonoom geld van de provincie en alle vijf gemeenten tezamen) en samen een beleid ontwikkelen voor spreiding van beeldende kunst over de provincie. De Raad WOC adviseert voorts om voor de ondersteuning van dit "Brabants Overleg Beeldende Kunst" aansluiting te zoeken bij een bestaande organisatie of instelling in het veld. De Nieuwe Brabantse Kunst Stichting is zo'n instelling die met die taak zou kunnen worden belast.

Wij zijn met de Raad WOC van oordeel dat "bundeling van krachten" bevorderlijk is voor de doelmatigheid van de besteding van het beschikbare geld voor beeldende-kunstbeleid. Het sluiten van een convenant met de vijf genoemde gemeenten spreekt ons aan. Onze gedachten gaan, anders dan die van de Raad WOC, echter uit naar een convenant, dat beperkt blijft tot het maken van afspraken over: gezamenlijke beleidsintenties, anderlinge verdeling van taken en gezamenlijk periodiek overleg over de voortgang en de evaluatie van het beleid.

Een "Brabants Overleg Beeldende Kunst", met eigen bevoegdheden en een eigen bureau,

ochten wij als organisatorische constructie te zwaar. Het legt naar onze mening een te zwaar beslag op de eigen beeldsvrijheid van de provincie en op die van de vijf betrokken gemeenten.

6.2.3 Eigen kunstenaars versus kunstenaars van elders

Thans is aan twee subsidiebudgetten de restrictie verbonden dat het geld bij voorkeur is bestemd voor in Noord-Brabant wonende kunstenaars: het budget voor de bijdrageverlening aan gemeenten en het budget voor de individuele subsidies. De overige budgetten zijn onbelemmerd besteedbaar zowel aan kunstenaars uit eigen provincie als aan die uit de andere provincies.

Wij achten het van belang dat het Noordbrabantse Fonds voor Kunstenaars een fonds blijft dat speciaal is bestemd voor in Noord-Brabant wonende kunstenaars. Wij willen overigens wel dat de vrijheid blijft behouden om in voorkomende gevallen desgewenst ook activiteiten van kunstenaars van elders te ondersteunen, dat wil zeggen: in die gevallen wanneer daarmee direct specifieke belangen van de beeldende kunst in Noord-Brabant zijn gediend. Wat het budget voor de bijdrageverlening aan gemeenten betreft, hechten wij eraan de huidige restrictie te laten vallen.

6.2.4 Vormgeving en bouwkunst

Wij wijzen erop dat alle budgetten voor beeldende kunst, zoals dat overigens ook nu het geval is, mede zijn bestemd voor vormgeving en bouwkunst. Omdat de term beeldende kunst ook nogal eng wordt uitgelegd, achten wij het van belang dat te benadrukken. Voor een aparte benadering, in de zin van aparte budgetten en aparte regelingen voor vormgeving en bouwkunst, las van die voor de beeldende kunst, zien wij voorlopig geen aanleiding. Wel zijn wij bereid om met het budget voor de aankoop- en opdrachtsubsidies extra kansen te geven aan vormgeving en bouwkunst, waarbij wij denken aan het zelf verlenen van opdrachten en/of het uitschrijven van prijsvragen (zie par. 6.2.1).

6.2.5 Nieuwe Brabantse Kunst Stichting

In zijn advies over de Beleidsnota 1992-1996 van de NBKS concludeert de Raad WOC dat het organiseren van tentoonstellingen géén taak is die een provinciale instelling als de NBKS op zich hoeft te nemen.

Met de Raad WOC zijn wij van oordeel dat er behoefte blijft bestaan aan een provinciale dienstverlenende instelling op het terrein van de beeldende kunst, maar dan wel een instelling, die zich bij uitstek richt op bemiddeling en voor-

lichting. Dat leidt tot een opzet, waarin documentatie een hulpmiddel is (dus géén op zichzelf staand doel) en waarin eigen presentatie van beeldende kunst beperkt blijft tot "bloemzinnen" uit die documentatie (dus niet zoals nu zal bestaan uit het initiëren van eigen tentoonstellingen, in aanvulling op het aanbod dat wordt verzorgd door musea, gemeentelijke expositiecentra, galeries, kunstenaarsinitiatieven enz.). Het zal een instelling moeten zijn met vormen van dienstverlening in het belang van de beeldende kunst in Noord-Brabant, waar Brabantse kunstenaars terecht kunnen voor informatie die belangrijk is voor hun beroepsuitoefening en voor potentiële afnemers terecht kunnen voor informatie over het werk van Brabantse kunstenaars en voor adviezen bij aankopen, opdrachtverlening of organisatie van tentoonstellingen. De zakelijke belangen van het circuit van de galerijen en de particuliere adviezen en bemiddelingsbureaus behoren daarbij te worden gerespecteerd.

Tegen deze achtergrond bezien is de nieuwe beleidsnota van de NBKS naar onze mening niet aanvaardbaar als leidraad voor verdergaande subsidiëring. In overeenstemming met het advies van de Raad WOC over die nota, zijn wij van plan het bestuur van de NBKS uit te nodigen om een ondernemingsplan voor 1993 en 1994 ter beoordeling voor te leggen. Een plan dat kan dienen als basis voor de besluitvorming over de subsidiëring over die twee jaren en als basis voor formulering van taatsingscriteria, te hanteren bij een media 1994 uit te voeren evaluatie van de bereikte resultaten.

6.2.6 Projecten, manifestaties en publicaties

Nu het rijk minder geld voor manifestaties uittrekt en nog slechts die manifestaties zal subsidiëren, waarbij duidelijk sprake is van een landelijk of internationaal publieksbereik, voorzien wij dat het verdeelprogramma-budget de komende jaren ander nog hoger druk zal komen te staan. Naar verwachting zullen ook de grote gemeenten in onze provincie de gevolgen van dit veranderde rijksbeleid ondervinden, omdat zich vooral daar manifestaties voordoen, die nu niet langer voor een rijkssubsidie in aanmerking kunnen komen.

In overeenstemming met de conclusies van het PON en het advies van de Raad WOC achten wij het wenselijk dat er meer flexibele ruimte komt voor het subsidiëren van manifestaties. Om die ruimte te scheppen zijn wij voornemens Provinciale Staten voor te stellen ten laste van de rijksbijdragen voor 1993 t/m 1996 jaarlijks het budget voor het verdeelprogramma met f 100.000 te verhogen en - conform het IPO-VNG-convenant - jaarlijks f 105.000 méér uit te trekken voor het verlenen van bijdragen aan grote gemeenten.

Met een verhoogd verdeelprogramma-budget ontstaat er voor ons ook ruimte om subsidies te verlenen voor presentatie van werk van Bra-

bantse kunstenaars op manifestaties buiten de provincie- of landsgrenzen, waarbij bijvoorbeeld subsidies aan Brabantse galeries voor deelname aan grote buitenlandse kunstbeurzen niet zijn uitgesloten.

Wij zijn van plan om in het najaar 1992 de werkwijze met subsidieverdeelprogramma's voor alle sectoren van kunst en cultuur te evalueren. In het kader van die evaluatie zullen wij bezien of en, zo ja, het wenselijk is de huidige werkwijze en combinatie van sectoren in één programma de komende jaren te continueren. Daarbij zullen wij tevens nog nader aandacht schenken aan de afbakening van de werkingssfeer van het verdelprogramma ten opzichte van die van het Noordbrabantse Fonds voor Beeldende Kunstenaars.

6.2.7 Gemeenten

Wij zijn voornemens Provinciale Staten voor te stellen het IPO-VNG-convenant over te nemen en gedurende de planperiode 1993-1996 aan in totaal vijf gemeenten (Breda, Eindhoven Helmand, 's-Hertogenbosch en Tilburg) jaarlijks een bijdrage te verlenen voor hun beeldende-kunstbeleid.

Met het verlenen van bijdragen aan Breda, Eindhoven, 's-Hertogenbosch en Tilburg is thans jaarlijks een budget van f 885.000,-- gemaakt, gebaseerd op f 1,57 per inwoner van deze vier gemeenten tezamen. Volgens de huidige verdeelsleutel ontvangt Breda per inwoner: ca f 1,09, Eindhoven: ca f 1,34, 's-Hertogenbosch: ca f 2,06 en Tilburg: ca f 1,48.

Bijdrageverlening aan deze vier gemeenten plus Helmand zal ingaande 1993 jaarlijks een budget van f 990.000,-- vergen. Ook dit budget is gebaseerd op f 1,57 per inwoner.

Wij zijn van plan om in het convenant dat wij met deze vijf gemeenten willen sluiten (zie par. 6.2.2) de nodige afspraken te maken over de besteding van dit budget.

6.2.8 Individuele subsidies

Met de Raad WOC achten wij het wenselijk dat het Noordbrabantse Fonds voor Beeldende Kunstenaars blijft voortbestaan.

Het veranderde rijksbeleid en de bepaling dat de rijksbijdrage niet mag worden aangewend voor beroepskostenvergoedingen, hebben naar onze mening voor de werkwijze van het Noordbrabantse Fonds geen gevolgen, aangezien het immers geen beroepskostenvergoedingen verstrekt, maar subsidies voor specifieke activiteiten. De subsidies worden toegewezen op basis van afweging van het belang van die activiteiten voor het aanbod van beeldende kunst, niet op basis van het inkomen van de betrokken kunstenaar.

Wij zijn voornemens Provinciale Staten voor te stellen om voor de mandaatsubsidiëring van

het Noordbrabantse Fonds, ingaande 1993 t/m 1996, ten koste van de rijksbijdrage, jaarlijks een budget van f 500.000,-- beschikbaar te stellen. Om de nodige beleidsafspraken te maken zullen wij het Noordbrabantse Fonds verzoeken om voor de planperiode 1993 - 1996 zijn beleid ten aanzien van individuele subsidies en zijn werkingssfeer ten opzichte van andere fondsen en regelingen vast te leggen in een beleidsnotitie. Wij zullen die notitie met advies zenden aan de Raad WOC met het verzoek ons tevens te adviseren over criteria voor de toekomstige evaluatie van de werking van dit fonds.

6.2.9 Kunstuitleen

Wij zijn van plan het huidige beleid, op een enkele aanpassing na, aangewijzigd voort te zetten. Het houdt in dat de provinciale bemoeienis beperkt blijft tot een zevental concentratie-uitlenen en tot subsidies voor aankoop en/of huur van kunstwerken voor hun collecties.

Het standpunt dat de betrokken gemeenten verantwoordelijk zijn voor de exploitatie, impliceert dat wij de gemeenten de vrijheid laten hun beleid ten aanzien van die exploitatie geheel naar eigen inzicht inhoud te geven. De zaken waarop de Raad WOC ons wijst in zijn advies (obonementstorieven, de verhouding tussen aankoop en huur en oonschaf van "minder gemakkelijk bemiddelbare" kunst), zijn in onze visie dan ook zaken, die tot de beleidsverantwoordelijkheid van de gemeenten behoren, niet tot die van de provincie.

Wij willen de subsidiëring beperkt houden tot uitlenen, die zijn toegestaan bij de Federatie Kunst Uitleen (FKU). Op die manier werken wij eraan mee dat op provinciaal niveau de gesubsidieerde uitlenen zoveel mogelijk gelijk functioneren en in de pas lopen met die in de andere provincies.

Wij verwachten van de concentratieuitlenen dat zij ook zelf al het nodige doen om op provinciaal niveau meer anderling samenwerking en afstemming van activiteiten te bereiken. Hierbij is te denken aan bijvoorbeeld uitwisseling van collectiebezit, uitwisseling van databanken en gezamenlijke selectie van kunstwerken.

Omdat de Minister van WVC een onderzoek heeft ingesteld naar het functioneren van de kunstuitleen en van plan is daarover overleg te voeren met de provincies, zien wij voor een eigen onderzoek, waar de Raad WOC op aandrangt in zijn advies, thans geen aanleiding.

Omdat de provinciale bemoeienis met kunstuitleen niet gerelateerd is aan de exploitatie van een uitleen en de subsidies feitelijk worden gehanteerd als middel om in de provincie een evenwichtige spreiding van het aanbod te bereiken, ligt het onze inziens voor de hand toe te grijpen naar een situatie waarin het beschikbare budget uitsluitend op basis van inwoneraantallen wordt verdeeld. Op die manier wordt voorkomen dat er zich onverwacht grote veranderingen kunnen voordoen bij de verdeling

waar uitlenen, die daar nadeel van ondervinden maeite mee hebben. Wij zijn van plan de huidige verdeelsleutel te wijzigen: ingoende 1993 in een sleutel, waarbij het subsidie voor 40% wordt bepaald door het oontol uitgeleende kunstwerken en voor 60% door het inwoner-oontol van het betrokken samenwerkingsgebied en ingoende 1994 in een sleutel, waarbij het subsidie voor 100% wordt bepaald door het inwaneraantal.

Wij zijn vaarnemens Provinciale Staten voor te stellen om voor kunstuitleen Ingoonde 1993 t/m 1996 ten laste van de rijksbijdroge jaarlijks een gelijkblijvend budget van f 1.000.000,-- beschikbaar te stellen.

6.2.10 Musea

Met de Raad WOC achten wij het wenselijk het tot dusver gevoerde beleid te herzien. Wij zijn genoodzaakt binnen de ruimte van de rijksbijdroge prioriteiten te stellen. Omdat wij er hoge waarde aan hechten uitvoering te geven aan het IPO-VNG-convenant en aver meer geld te kunnen beschikken voor manifestaties, zijn wij bij afweging van alle belangen tot de conclusie gekomen dat een verlaging van het bestaande budget voor de musea in de gegeven situatie het meest voor de hand ligt.

Wij zijn vaarnemens Provinciale Staten voor te stellen het budget voor de jaren 1993 t/m 1996, ten laste van de rijksbijdroge, te bepalen op jaarlijks f 300.000,--.

Wij zijn van plan dit budget als volgt te verdelen: het Von Abbemuseum (Eindhoven) en het Noord-Brabants Museum ('s-Hertogenbosch) elk f 70.000,--; het Nederlands Textielmuseum (Tilburg), het Museum voor Religieuze Kunst (Uden) en Museum Jan Cunencentrum (Oss) elk 40.000,--; als mede Museum Het Kruithuis ('s-Hertogenbosch) en Museum Het Morkiezenhof (bergen op Zoom) elk f 20.000,--.

Op deze manier blijft in de besteding evenals nu een extra accent gelegen op het Van Abbe- en het Noordbrabants Museum. Het Nederlands Textielmuseum en Museum Het Kruithuis collectioneren op terreinen (respectievelijk textielkunst en moderne keramiek, tesamen met sieraden, waarop de overigen musea niet of nauwelijks collectioneren. Het Museum voor Religieuze Kunst, Museum Jan Cunencentrum en Museum het Markiezenhof zijn gevestigd in een gemeenten, die buiten de werking van het IPO-VNG-convenant valt, en zijn tevens musea, die - evenals de vier overige - op grond van een belangrijk verzamel- en presentatiepunt op het terrein van de hedendaagse beeldende kunst. Bij de bepaling van de diverse bedragen hebben wij tevens gelet op de onderlinge verschillen tussen wat de musea uit eigen middelen oon hun aankoopbeleid besteden.

Wij willen deze subsidies toekennen in de vorm van lump sums. Evenals nu zal blijven gelden dat deze musea voor het zelfde doel (aankoop van werk van in Nederland wonende kunstenaars) in

tegenstelling tot de overige musea, niet tevens in aanmerking kunnen komen voor aankoop-subsidies op grond van de Subsidieregeling Aankoop en/of Restauratie Museumcollecties.

6.2.11 Aankopen en opdrachten

Wij zijn vaornemens het tot nu toe gevoerde beleid voort te zetten en daarbij een aantal effectverhogende maatregelen te treffen.

Wij achten het van belang voortdurend aandacht te blijven geven aan informatie. Niet alleen aver het bestaan van deze subsidie-ma-gelijkheid, maar vooral ook over de kwaliteit, waarover een kunstwerk moet beschikken, om in aanmerking te kunnen komen voor een provinciaal subsidie. Wij hebben een publicatie uitgebracht (met bijbehorend expositiemateriaal), bedoeld om kopers en opdrachtgevers beter te informeren: "Beeldenstroom".

Thans zijn advies- en bemiddelingskosten niet subsidiabel en is het subsidie gebonden aan een maximum van f 30.000,--. Om te bevesteren dat subsidieaanvragers meer de hulp van deskundigen inroepen (zelf selectiecommissies samenstellen, dan wel een beroep doen op particuliere advies- en bemiddelingsbureaus) zijn wij van plan advies- en bemiddelingskosten, tot de subsidiebare kosten te rekenen. Het bedrag van f 30.000,-- willen wij in het algemeen blijven honteren als maximum. Niettemin achten wij het wenselijk in bijzondere gevallen, zonadig, meer dan dat maximum te kunnen taekennen. Hierbij denken wij aan grater projecten (meerdere aankopen of opdrachten tegelijk), die van bijzondere betekenis zijn voor de kwaliteit en diversiteit van het beeldende-kunstaanbod in onze provincie en die, als voorbeeld voor anderen, duidelijk een bavenlokale betekenis hebben.

Ook willen wij stimuleringsubsidies gaan taekennen. Deze zijn erop gericht opdrachtgevers te stimuleren om per opdracht meerdere kunstenaars uit te nodigen een schetsantwerp te maken. Hiermee willen wij bereiken dat kunstenaars zonder of met weinig ervaring met het werken in opdracht meer kansen krijgen om die ervaring op te doen. Onze gedachten gaan uit naar subsidies van maximaal 50% van de ant-werp- en honorariumkosten.

Voorts overwegen wij om zo nu en dan bijzondere aandacht te geven aan deelreinen van de beeldende kunst, met name vormgeving en bouwkunst. Wij denken hierbij aan octief uitlokken van opdrachten en/of het uitschrijven van prijsvragen. Instellingen, organisaties en bedrijven, gevestigd in de vijf (tot nu toe vier) gemeenten die een oparte bijdrage voor hun beeldende kunstbeleid ontvangen, zijn thans van subsidiëring uitgesloten. Wij zijn van plan deze belemmering op te heffen, waardoor particuliere initiatieven in die gemeenten eenzelfde kans als die in de overige gemeenten zullen krijgen.

Wij zijn voornemens Provinciale Staten voor te stellen ten laste van de rijksbijdragen voor 1993 t/m 1996 voor het verlenen van aankoop- en opdrachtsubsidies jaarlijks een budget van f 350.000,- uit te trekken.

6.2.12 Percentage-regeling

Onze Noto Kunst in Cultuur bevoet het voornemen om bij het uitvoeren van provinciale wegprojecten een percentage-regeling te treffen voor toepassing van beeldende kunst en, zo nodig, uitvoering van archeologisch onderzoek ter plaatse.

Wij hebben dit voornemen nader uitgewerkt in een voorstel dat wij om advies hebben gezonden aan de Commissie voor verkeer en waterstoot.

---

7. Slot

Bij elkaar leiden onze beleidsvoornemens tot het volgende patroon van jaarlijkse subsidiebudgetten:

	1992	1993 t/m 1996
a. uit eigen geld:		
NBKS	f 721.097,-	f 721.097,-
Manifestatie	f 175.000,-	f 175.000,-
subtotaal	f 996.097,-	f 896.097,-
b. uit de rijks-bijdrage:		
Gemeenten	f 885.000,-	f 890.000,-
Individuele subsidies	f 500.000,-	f 500.000,-
Kunstuitlenen	f 1.000.000,-	f 1.000.000,-
Musea	f 500.000,-	f 800.000,-
Aankopen/ opdrachten	f 350.000,-	f 350.000,-
Manifestatie e.a.		f 100.000,-
Uitvoerings/advies- kosten	f 150.921,-	f 145.921,-
subtotaal	f 3.385.921,-	f 3.385.921,-
Totaal	f 4.282.018,-	f 4.282.018,-

8. Besluit

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelet op het voorstel van Gedeputeerde Staten
d.d. 18 augustus 1992, nr. 193778;

besluiten:

1. de Notitie Beeldende Kunst te oonvoarden als leidraad voor het te voeren beleid in de sector beeldende kunst;
2. Gedeputeerde Staten voor de jaren 1993 tot en met 1996 te mochtigen de rijksbijdragen voor beeldende kunst, conform de Notitie Beeldende Kunst en uitgaande van een bijdrage van jaarlijks f 3.385.921,-- (niveau 1992), de besteden oon:
  - a. het verlenen van bijdragen aan de gemeenten Breda, Eindhoven, Helmond, 's-Hertogenbosch en Tilburg ter ondersteuning van hun beeldende-kunstbeleid, per jaar tot een bedrag van in totaal maximaal f 990.000,--;
  - b. het verlenen van subsidies oan de Stichting Noordbrabants Fonds voor Beeldende Kunstenaars voor het doen verlenen van individuele subsidies oan beeldende kunstenaars, per jaar tot een bedrag van in totaal maximaal f 500.000,--;
  - c. het verlenen van subsidies oan kunstuitlenen voor aankoop- en/of huur van beeldende kunst ten behoeve van hun uitleencollecties, per jaar tot een bedrag van in totaal maximaal f 1.000.000,--;
  - d. het verlenen van subsidies aan musea voor aankoop van beeldende kunst ten behoeve van hun collecties, per jaar tot een bedrag van in totaal maximaal f 300.000,--;
  - e. het verlenen van subsidies oan derden, uitgezonderd de gemeenten, genoemd in sub a, kunstuitlenen en musea, voor aankoop van beeldende kunst of opdrochtverlening tot het vervoordigen van beeldende kunst, per jaar tot een bedrag van in totaal maximaal f 350.000,--, te vermeerderen met de som van het eventueel resterende geld binnen het volume van de beschikbaar komende rijksbijdragen;
  - f. het verlenen van subsidies oan derden voor projecten, manifestaties en publicaties op het terrein van de beeldende kunst, per jaar tot een bedrag van in totaal maximaal f 100.000,--, in aanvulling op de hiervoor elders in de provinciale begroting opgenomen subsidieraming;
  - g. de betaling van kosten van de uitvoering van het beleid, per jaar tot een bedrag van in totaal maximaal f 145.921,--;
3. Gedeputeerde Staten te mochtigen de in lid 2 genoemde romingen noor roto oan te possen oan de in werkelijkheid beschikbaar komende rijksbijdragen voor 1993 t/m 1996 en de verhouding tussen deze romingen zonedig, gehoord de Commissie voor cultuur en onderwijs, tussentijds te wijzigen;
4. Gedeputeerde Staten uit te nodigen de betrokken subsidieregelingen en -voorwaarden oan de Notitie Beeldende Kunst oan te possen en zonedig, gehoord de Commissie voor cultuur en onderwijs, tussentijds te wijzigen;
5. Gedeputeerde Staten uit te nodigen per ultimo 1994 het tot don toe gevoerde beleid met behulp van de rijksbijdragen te evalueren en hen doorvon verslog uit te brengen in een beleidsnotitie ter zake voor de doorop volgende jaren.

's-Hertogenbosch, 11 september 1992
Provinciale Staten voornoemd,

mr. F.J.M. Houben, voorzitter

mr. drs. A.J. Modderkolk, griffier.